

Bærekraftsmål 3: Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle uansett alder

Disse bidro: Forut, Redd Barna, LNU, Sex og Politikk

Hovedanbefaling til norske myndigheter: Sats på helsearbeidere, helsesystemer og forebygging (delmål 3.8, 3.c, 3.d)

Beregninger fra WHO viser at verden mangler 7,2 millioner helsearbeidere og vil mangle 12,9 millioner i 2030 om ikke trenden snus.^[i] Nedgangen i barne- og mødredødeligheten trues nå av helsepersonellkrisen, noe også Stortinget har påpekt.^[ii] Helsepersonell er bærebjelken i fungerende helsesystemer, og ebola har vist hvor ille det kan gå når helsesystemene er svake, underfinansierte og helsearbeidere mangler.^[iii] Verdens helseforsamling (WHA) skal i mai 2016 vedta en global strategi for å motvirke helsepersonellkrisen.^[iv] God oppfølging av denne strategien vil være en forutsetning for å få på plass universelle helsetjenester (UHC), sterkere helsesystemer og global helsesikkerhet. Det vil også være en forutsetning for å kunne oppnå samtlige ni delmål under helsemålet. I tillegg vil den globale strategien være en god ramme for å skape synergier mellom det globale arbeidet for helse, ernæring og utdanning.

For alle delmålene under helse er forebygging en sentral utfordring. Enten man skal forbedre mor- og barnhelse, ernæring, redusere belastningen av smittsomme sykdommer, eller demme opp for bølgen av ikke-smittsomme sykdommer, psykiske helseproblemer og rus, vil vellykket forebygging begrense omfanget for befolkningen og redusere belastningen for helsevesenet.

Det er særdeles viktig at Norge:

- følger opp anbefalingene som kommer ut av den globale strategien for å motvirke helsepersonellkrisen og arbeidet til FN-kommisjonen om helsearbeidere og økonomisk vekst^[v] som helseminister Bent Høie sitter i, og prioriterer bistandsmidler til å følge opp det internasjonale arbeidet med helsepersonell fra og med 2017.
- øker satsingen på forebygging på alle felt, blant annet må ernæring, folkehelsepolitikk og bedre tilrettelegging derfor stå sentralt i Norges bidrag på helsefeltet.

Anbefalinger knyttet til spesifikke delmål:

A. Ikke-smittsomme sykdommer, mental helse og rus- og narkotikaproblematikk (3.4, 3.5)

Norge har en lang tradisjon for aktiv bruk av folkehelseiltak på disse feltene, og en særlig viktig rolle å spille. Forebygging av ikke-smittsomme sykdommer ved å adressere risikofaktorer som usunn mat, manglende fysisk aktivitet, tobakk og alkohol er viktig for å begrense overbelastningen på helsesystemene. Alkohol er en risikofaktor for NCD og et helse-, sosial- og utviklingsproblem i seg selv. Norge bruker mange av de evidensbaserte virkemidlene for å forebygge alkoholproblemer gjennom å redusere tilgjengeligheten (aldersgrenser, vinmonopol, salgs- og skjenketider), øke prisen (skatt og avgifter) og alkoholreklameforbud. Likevel har vi sett en liberalisering i alkoholpolitikken de

senere år. Norges narkotikapolitikk er evidensbasert og balansert, men med rom for forbedringer. I 2010 var Norge med på å vedta en global alkoholstrategi i regi av WHO, og har siden støttet implementeringen av den med beskjedne midler. Innsatsen mot ikke-smittsomme sykdommer, psykisk helse og rusproblemer blir ikke prioritert på bistandsbudsjettet.

B. Barne- og mødredødelighet (delmål 3.1, 3.2)

Siden 1990 har barnedødeligheten blitt mer enn halvert, fra over 12 millioner til rett under 6 millioner i 2015. Samtidig har nedgangen i nyfødt dødelighet gått saktere enn framgangen på den totale barnedødeligheten. Det betyr at av under-5-dødelighet, så er andelen nyfødte høyere i dag enn i 1990. Blant de fattigste og marginaliserte i lav- og mellominntektsland er dødelighetstallene fortsatt svært høye.. Fokus må være på å sikre integrerte mor-barn helsetjenester for hele befolkningen, bygge helsesystemer som er universelle og sikrer tjenester basert på prinsipper om «accessability, availability, acceptability and quality» i tråd med menneskerettighetene. Nøkkelen for å kunne nå målet, er å utjevne helseforskjellene mellom grupper, sikre at alle har tilgang til helsearbeidere og at helsesystemene styrkes og gjøres universelle. Norge må prioritere nyfødthelse, flere helsearbeidere og universell helsedekning i tråd med det Barnekonvensjonens generelle kommentar nr 15 foreskriver.^[vi]

Anbefaling til Norge:

- Følg opp internasjonale forpliktelser og investere penger og prestisje i gjennomføringen av «The global strategy for Women's, Children's and adolescents' health (2016-2030)».^[vii] Fokus for all Norges oppfølging må være å sikre at innsatsen kommer de fattigste og mest marginaliserte til gode, og at alle tiltak bidrar til å utjevne forskjeller og sikre universell dekning av grunnleggende helsetjenester.

C. Seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (delmål 3.7)

Norge har lenge vært en forkjemper for SRHR og spesielt de mer kontroversielle feltene som svært få andre land støtter, slik som trygg abort, seksuelle rettigheter og helhetlig seksualitetsundervisning. Samtidig ser vi en utvikling der motstanden mot disse sentrale områdene innen SRHR er stor internasjonalt og finansiering er vanskelig. Dette bidrar til rettighetsbrudd for enkeltpersoner og gjør at normative prosesser internasjonalt er under sterkt press.

Arbeidet for å sikre tilgang til moderne prevensjonsmidler er avgjørende for kvinners deltagelse i utdanning og arbeid, spesielt for unge kvinner og fattige. Likeledes er tilgangen til trygge aborter en sentral del av arbeidet for kvinners helse og reproduktive rettigheter. Manglende tilgang til trygg abort er en av de viktigste årsakene til mødredødeligheten i verden, og hvert år avbryter flere millioner tenåringsjenter utdanningsløp på grunn av graviditet. Mange unge har ikke annet valg enn å gjennomføre en utrygg abort. Det er avgjørende at et land som Norge, hvor tilgang til trygg abort er nedfelt i politiske dokument og nasjonale lover, fortsetter sin støtte til dette også internasjonalt både økonomisk og i det normative arbeidet. En viktig årsak til tenåringsgraviditeter er at ungdom ofte ikke får oppfylt grunnleggende seksuelle og reproduktive rettigheter som integrert og helhetlig seksualitetsundervisning, tilgang på prevensjon og beskyttelse mot barneekteskap og overgrep.

Anbefaling til Norge:

Invester penger og prestisje i å støtte tilgang til prevensjonsmidler, trygg og lovlig abort og helhetlig seksualitetsundervisning for barn og unge.

-
- [i] http://www.who.int/workforcealliance/knowledge/resources/hrhreport_summary_En_web.pdf
- [ii] <https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/innstillinger/stortinget/2015-2016/inns-201516-007.pdf>
- [iii] <http://www.savethechildren.org.uk/resources/online-library/wake-call-0>
- [iv] http://www.who.int/hrh/documents/strategy_brochure2014/en/
- [v] <http://www.who.int/hrh/com-heeg/en/>
- [vi] <http://www.refworld.org/docid/51ef9e134.html>
- [vii] <http://www.everywomaneverychild.org/global-strategy-2>